

دستگاه گوارش پستانداران

اطراف حفره دهان را لب های نرمی فرا گرفته است. داخل دهان لته های گوشتی دیده می شود که ریشه های دندان ها را پوشانده است.



اطراف حفره دهان را لب های نرمی فرا گرفته است. داخل دهان لته های گوشتی دیده می شود که ریشه های دندان ها را پوشانده است.

زبان، ماهیچه ای با قابلیت خم شدن است که از رویه ی بالایی آن خشن و شاخی بوده و دارای چهار نوع برآمدگی و جوانه های چشایی میکروسکوپی است.

در قسمت نرم کام دهان یک لوزه (بادامک) نرم و سرخ رنگ وجود دارد که از بافت لنفوئیدی تشکیل شده است.

چهار جفت غده ی بزاقی توسط مجاری خاصی به داخل دهان می ریزد و وظیفه ی آن ها مرطوب کردن غذا است.

گلو در انتهای دهان قرار گرفته و مجاری تنفسی و گوارشی از آن می گذرد. در رویه ی پشتی گلو سوراخ های داخلی بینی از حفره ی بینی واقع در بالای کام باز می شود و پشت این سوراخ ها دو سوراخ شکاف مانند وجود دارد که هنگام عبور غذا چاکنای به وسیله ی زبان یا سرپوش چاکنای پوشیده می شود.

مری لوله ای ماهیچه ای و باریک است که از قفسه ی سینه گذشته و به معده در پایین پرده ی دیافراگم منتهی می شود.

معده به وسیله ی دریچه ی در معده به روده ی باریک که باریک و پر پیچ و خم است متصل می گردد.

بخش جلوی روده باریک مجاری غده های گوارشی راه می یابد، یکی مجرای کبدی و دیگری مجرای لوزالمعدی.

کبد نسبتا بزرگ و مرکب از چندین قطعه می باشد و لوزالمعده به رنگ سفید و کوچک است. در محل تقاطع روده ی باریک و روده بزرگ کیسه ی بن بست کوتاهی به نام روده ی کور وجود دارد.

بر خلاف دیگر مهره داران، بیشتر پستانداران پارگین ندارند، و دستگاه های واژنشی و تولید مثل آنها به صورت جدا گانه تشکیل شده است.

روده در گونه هایی که غذاهای متراکم از قبیل حشرات یا گوشت به مصرف می رسانند کوتاه است.

در گونه های جونده ی سم دار که علف یا گیاهان برگ دار را می خورند روده دراز است و عموما روده کور Cecum بزرگی دارند که برای

گوارش حجم زیاد غذای مصرفی آن ها سازش یافته است.

معدۀ گاو، گوزن، بز کوهی و دیگر نشخوارکنندگان از چهار بخش تشکیل یافته است. معدۀ شتر از سه بخش تشکیل شده.

دندان های پستانداران مانند اکثر مهره داران، بسته به نوع غذای مصرفی ویژگی پیدا کرده و متمایز و گوناگون بوده و معمولاً شبیه هم نیستند. و از یک دندان معمولاً می توان به هویت و عادات غذایی دارنده ی آن پی برد.

در حشره خوارانی مانند موش کور و خفاش، دندان ها باریک و مخروطی است، و مناسب شکار حشرات و کرم هاست.

در گوشتخوارانی از قبیل گربه و سگ، دندان های نیش در آرواره ی بالا و پایین قوی است و برای بریدن گوشت شکار به کار می رود. دندان های جلویی ضعیف است و دندان های آسیای بزرگ و کوچک برآمدی های مخروطی شکل نوک تیز دارد.

در گونه هایی مثل سنجاب و انسان که غذاهای گوناگون مصرف می نمایند، دندان ها پهن و نوک نیز با گوشه هایی در پایین است.

در جانوران سم دار و بسیاری از جونندگان ساختمان دندان ها، سوهانی یا رنده مانند است و دارای رویه ی مینایی بسیاری به منظور رنده کردن و ساییدن گیاهان سبز است.

این چهار بخش شامل:

شکمبه یا سیرابی Rumen، نگاری Reticulum، هزار لا Amasum، شیردان Abomasum است.

غذای این گروه از پستانداران که بزرگ و بی دفاع است به هنگام بلعیدن به سرعت با آب دهان مخلوط شده، به تندی جویده و به درون شکمبه وارد می شود. پس از تغذیه پستاندار به جستجوی محل امن و آرامی می رود و شروع به نشخوار می کند.

به این صورت که مقدار کمی از غذای خورده شده را بالا آورده Regurgitated و همه ی آن را جویده و فرو می برد.

آنگاه غذا از سایر بخش های معدۀ عبور می کند. سه قسمت اول معدۀ از بخش های اختصاصی مری بوده و دارای آستر شاخی با برجستگی ها و چین خوردگی هایی که باعث سایش غذا و در نتیجه هضم بهتر آن می شود.